

Schuch Stanisław Grzegorz

Lesław Kukawski

Schuch Stanisław Grzegorz (1892–1982), hipolog. Ur. 12 III w Warszawie, był potomkiem w prostej linii Jana Chrystiana, synem Adolfa Wiktora, inżyniera, kierownika warszawskiej stacji filtrów, i Heleny z Malczów.

Po ukończeniu w r. 1911 Gimnazjum Ziemi Mazowieckiej S. odbył praktykę rolną w majątku Stanisława Janickiego Ułęż pod Rykami (pow. garwoliński). W r. 1912 rozpoczął studia rolnicze na Kursach Przemysłowo-Rolniczych Józefa Mikułowskiego-Pomorskiego (od r. 1916 Wyższej Szkole Rolniczej) w Warszawie. Od wczesnej młodości S. interesował się końmi. W czasie studiów zainteresowania te utrwalił; zwiedził wtedy wiele stadnin w kraju i za granicą oraz odbył praktyki w stadninach, m.in. w arabskiej Sanguszków w Sławucie i w stadninie pełnej krwi angielskiej Lubomirskich w Widzowie. Założył też z Janem Grabowskim Kółko Hipologiczne pod opieką wykładowców hodowli Kazimierza Stolpego i Zygmunta Moczarskiego. Studia ukończył w r. 1916; w r. 1926 otrzymał w SGGW dyplom inżyniera rolnika.

Od lewej do prawej siedzą Al. Tuński, St. Schuch, H. Harland, R. Bogiel, W. Bauer. Stoją J. Zaniewski, R. Rogowski, Al. Ustinow.

W l. 1916–18 został S. inspektorem Sekcji Chowu Koni Centralnego Tow. Rolniczego, a następnie przez rok administrował majątkiem Ułęż. Dn. 1 XII 1919 objął stanowisko inspektora technicznego w Zarządzie Stadnin Państwowych, gdzie miał pod opieką stada ogierów i stadninę koni w Janowie Podlaskim oraz nowo organizowane w Kozienicach i Racocie. Od r. 1921 był jednocześnie zastępcą komisarza Polski do spraw rewindykacji koni i odszkodowań, a od r. 1927 komisarzem (po śmierci K. Stolpego). W l. 1930–2 był naczelnikiem Wydz. Hodowli Koni w Dep. Chowu Koni Min. Rolnictwa i tam podlegały mu sprawy prywatnej hodowli. Po reorganizacji ministerstwa przeszedł do pracy w Tow. Zachęty do Hodowli Koni w Polsce (TZdHK) na stanowisko sekretarza technicznego, gdzie zajmował się sprawami wyścigów konnych i zakupów koni pełnej krwi angielskiej za granicą. W r. 1936 po śmierci Stanisława Hamana został na jego miejsce sekretarzem generalnym Towarzystwa.

Podczas okupacji niemieckiej S. pracował nadal w TZdHK; starał się wówczas o zabezpieczenie i zachowanie nieczynnego podczas wojny toru wyścigowego na Służewcu w Warszawie. Był jednocześnie przymusowo pracownikiem «Zentrale für Vollblutzucht und Rennen», co pozwalało mu ratować pracowników toru przed represjami okupanta.

W r. 1944 S. przez parę miesięcy (także w okresie powstania warszawskiego) przebywał w Świdrze pod Warszawą. Jesienią t.r. Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego powierzył S-owi pracę nad odnalezieniem rozproszonych nielicznych koni wyścigowych i przygotowanie do rozpoczęcia wyścigów w Lublinie, a następnie w Warszawie. W niezwykle trudnych warunkach zabezpieczał konie hodowlane i organizował stadniny państwowe na terenach opuszczonych przez Niemców. W maju 1945 został naczelnikiem Wydz. Hodowli Koni w Min. Rolnictwa i Reform Rolnych, równocześnie pracował podczas wyścigów w komisji technicznej w Lublinie. Od r. 1945 brał udział w organizowaniu struktury Państwowych Zakładów Chowu Koni, przekształconych później w Centralny Zarząd Hodowli Koni. W poł. l. pięćdziesiątych został usunięty ze stanowiska naczelnika Wydziału, ale faktycznie nadal kierował hodowlą państwową aż do przejścia na emeryturę w r. 1960. W l. 1959–72 pracował na połowie etatu w Państwowych Torach Wyścigów Konnych jako handicaper i członek komisji technicznej.

S. był wybitnym, obdarzonym wyczuciem hodowlanym fachowcem, świetnym eksterierzystą i organizatorem, a jego działalność w komisariacie do spraw rewindykacji koni zaowocowała sprowadzeniem do Polski wielu znakomitych koni, które sprawdziły się w hodowli.

Jeszcze w latach studenckich S. ogłosił wspólnie z J. Grabowskim artykuł Stado Tomasza Matczyńskiego w Łukowej („Jeździec i Myśliwy” 1914 nr 2), broszurę Pastwiska kulturalne (W. 1916, W. 1928) i pionierskie studium o konikach biłgorajskich pt. Badania nad koniem miejscowym („Gaz. Roln.” 1921 nr 35–7). S. wiele publikował na łamach „Jeźdźca i Myśliwego”, potem „Jeźdźca i Hodowcy”. Interesował się szczególnie problemami wyścigów konnych i od r. 1933 redagował „Wiadomości Wyścigowe”, w czym pomagał mu jego brat Adolf, przygotowując codzienne „Programy Wyścigowe” dla publiczności. Po drugiej wojnie światowej S. ogłaszał artykuły w czasopiśmie „Przegląd Hodowlany” i „Koń Polski”. Był współautorem (z Witoldem Pruskim i J. Grabowskim) tomu II podręcznika akademickiego Hodowla koni (W. 1963), albumu (z Józefem Markiewiczem) Koń i jeździec (W. 1967) i monografii (z Andrzejem Starzyńskim) Stadnina koni Kozienice (W. 1970). Już na emeryturze opublikował monografię Stadnina koni Widzów-Skrzydłów (W. 1978). W rękopisie pozostawił wspomnienia Moja praca i powiązanie z wyścigami (w posiadaniu rodziny).

Czynny w warszawskiej parafii Kościoła ewangelicko-reformowanego, S. był m.in. w r. 1957 prezesem Synodu tegoż Kościoła w Polsce. Zmarł 5 III 1982 w Warszawie, pochowany został na cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim w Warszawie (aleja 7, nr 15). Był odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi.

W małżeństwie zawartym w r. 1915 ze Stefanią Jadwigą z Hamanów (zob. Schuchowa Stefania) miał S. dwóch synów: Piotra (1918–1944), podchorążego lotnictwa, żołnierza Armii Krajowej, pseud. Szajba, rozstrzelanego przez Niemców 2 VIII 1944 w Wilanowie, i Stanisława Kazimierza (1920–1960), skrzypka.

Łoza, Rodziny pol.; Szulc E., Cmentarz Ewangelicko-Augsburski w Warszawie, W. 1989; – Księga pamiątkowa SGGW (1958), II; Łukomski S., Wołkowiński R., 50-lecie Stadniny Koni Racot, „Koń Pol.” R. 13: 1978 nr 3 s. 1; Naczelnik Wydziału Hodowli Koni inż. Stanisław Schuch, „Jeździec i Hodowca” R. 9: 1930 nr 21 s. 383–4 (fot.); Pruski W., 50-lecie pracy Stanisława Schucha, „Przegl. Hodowlany” R. 29: 1961 nr 7/8 s. 39–40; tenże, 60-lecie pracy zawodowej i piśmienniczej mgr inż. Stanisława Schucha, „Koń Pol.” R. 10: 1975 nr 2 s. 42–3 (fot.); Sasimowski E., Święcki A., Polska myśl hipologiczna w latach 1945–1974, tamże s. 1, 4–7; Sosnowski A., Wspomnienie o Stanisławie Schuchu, tamże R. 17: 1982 nr 1 s. 1–2 (fot.); – Nekrologi z r. 1982: „Przekrój” nr 1919, „Zwiastun” nr 9/10 s. 154, „Życie Warszawy” nr 45, 46, 47; – Mater. Red. PSB: Nota biogr. opracowana przez siostrzeńca S-a, Stanisława Wernera; – Informacje Krystyny Molendowej z W.; Informacje Parafii Ewangelicko-Reformowanej w W.; – Wspomnienia własne autora życiorysu.